

Rechtbank Noord-Holland
Sector Bestuursrecht
Postbus 1621
2003 BR HAARLEM

AANTEKENEN

Per mail:

bestuursrecht.nho@rechtspraak.nl

Wijk aan Zee, 9 september 2024

Betreft: Zaaknr. HAA 23/7595 WABOM en zaaknr HAA23/3033 GEMWT
Onderwerp: Beroep Tata Steel IJmuiden B.V.

Edelachtbare Leden van de Rechtbank,

De stichting Dorpsraad Wijk aan Zee heeft sinds haar oprichting in de jaren tachtig expliciet de verbetering van de leefomgeving in en rond Wijk aan Zee tot doel. De uitstoot waarmee ongere cokes gepaard gaan, bevat Zeer Zorgwekkende Stoffen die ongeacht de hoeveelheid kanker wekkend zijn. De uitstoot van de cokesgasfabrieken van Tata Steel is vanwege de ligging van de installaties en de overheersende windrichting voor ons dorp zeer belastend. Dit blijkt ook uit onderzoeken van het RIVM. (zie bijlage 1)

Het directe verband tussen de uitstoot van de staalfabriek en de verhoogde ziektelast in de omgeving is in meerdere onderzoeken aannemelijk gemaakt of bewezen (zie ook bijlage 1). We zien het ook om ons heen. In ons dorp zijn er gezinnen waar beide ouders kanker hebben. Er is een voetbalelftal waar de helft van de ouders kanker heeft of gehad heeft. Luchtwegproblemen komen opvallend veel voor; ook bij jonge kinderen. We hebben ook veel bewoners die kampen met hart- en vaatziekten of met suikerziekte.

Daarom en omdat wij geloven dat koersveranderingen ten goede mogelijk zijn zien wij ons geroepen ons als belanghebbende wederom te laten horen. We kijken naar een bedrijf dat iedere opgelegde beperking op zijn ziekmakende uitstoot juridisch aanvecht. We kijken naar een bedrijf dat stevig lobbyt voor zo ruim mogelijke vergunningen. We kijken naar een bedrijf dat vaagheid in de tekst gebruikt om meer te kunnen uitstoten. In deze rechtszaak gaat het wederom om de interpretatie van een woordje ('vermijden' dit keer). We kijken naar een bedrijf dat als geen ander in zijn branche de levensduur en capaciteit van installaties weet op te rekken. We kijken naar een bedrijf dat aan iedere ronde tafel zegt dat het cokesfabriek 2 uiterlijk in 2029 sluit maar dit niet afdwingbaar wil vastleggen. We kijken naar een bedrijf dat zegt met vereende krachten te werken aan de vergroening van het eigen bedrijf en desalniettemin meer dan een half miljard euro uitgeeft aan de renovatie van een hoogoven (dit jaar opgeleverd). En dat terwijl overal in de wereld de mogelijkheden van duurzaam staal maken zonder hoogoven lang en breed bewezen zijn. Erts smelten in een hoogoven is de vervuilenste manier van staal maken.

Het is een patroon. Als dit bedrijf werkelijk zijn verantwoordelijkheid had genomen en neemt jegens de omgeving hadden wij de twee voorliggende rechtszaken niet gehad.

+++++

Hieronder puntsgewijs ons commentaar op enkele beroepsgronden en de aanvullende beroepsgronden die het advocatenbureau Van der Felz namens Tata Steel voor de twee zaken heeft aangedragen.

Voor HAA 23/7595 WABOM:

13. Niet benoemd door Tata Steel maar wel relevant: de zwarte rook is roet. Daarin kunnen onverbrande koolstofdeeltjes (fijnstof), kankerverwekkende PAK's maar ook een gasachtige stof als zwaveldioxide zitten.

14. De deurafsluiting van de batterijen van cokesfabriek 2 zijn een notoir probleem door het uitzet-krimp proces dat na iedere stookbeurt plaatsheeft. Ze lekken daardoor sneller (deuremissies) wat ook het evenwichtig garen van de cokes bemoeilijkt. Het bedrijf is zich daarvan al decennia bewust. In 1976 – de fabriek was toen net nieuw - werd al geconstateerd in een werk overleg dat tien procent van de uitgestoten cokes rauw was en dat de batterijwanden zwak waren.

Het bedrijf heeft er desalniettemin na 2010 voor gekozen – uit kostenoverweging - deze verouderde en allang afgeschreven constructie toch te handhaven en in te zetten op renovatie. De Dorpsraad Wijk aan Zee heeft destijds met een rechtszaak tevergeefs gepoogd algehele wederopbouw af te dwingen. Afbreken en een beter ontwerp opbouwen had het bedrijf eerder namelijk al gedaan met cokesfabriek 1.

Een grootse renovatie van de batterijwanden van cokesfabriek 2 die snel scheurvorming vertoonden was al in 2008 aangekondigd. Ook scheuren bemoeilijken gelijkmatige garing. Aan bewoners toegezegde einddata werden nooit gehaald. Het tempo lag bijzonder laag want het bedrijf koos ervoor de renovatie tegelijk met het reguliere onderhoud te doen zodat de productiecapaciteit behouden bleef. (zie ook zienswijze Dorpsraad in deze zaak). Het was binnen de mores van het bedrijf een vanzelfsprekende afweging: uitstoot was gratis en ovens uit de roulatie nemen kostte geld. Het wandrenovatieprogramma is pas op stoom gekomen toen de uitstoot met de derde reeks dwangsommen in de papieren ging lopen. Anders gezegd: toen er een financiële prikkel van enige omvang kwam.

15. Maar er bestaat wel regelgeving met betrekking tot Zeer Zorgwekkende Stoffen zoals het daarbij vrijkomende benzo-a-pyreen dat bij iedere hoeveelheid al kankerverwekkend is.

18. Wij wijzen erop dat als in de BBT de term 'technieken' (zoals bij 'passende technieken') wordt gebruikt dit niet alleen betrekking heeft op toegepaste technieken, maar ook onder meer op de wijze waarop de installatie wordt onderhouden en geëxploiteerd. In het arrest van het Europese Hof (juni 2024) met betrekking tot een zaak over Ilva, een staalfabriek in Italië met vergelijkbare uitstootproblemen bij onder meer de cokesproductie, werd hierop nog gewezen. (zie bijlage 2)

32. Tata Steel is van mening dat het aantal ongere ovens tot een minimum is beperkt gezien het feit dat zich sinds september 2022 slechts zes gevallen hebben voorgedaan (op een totaal van ongeveer 175.000 gedrukte ovens). Dat zien omwonenden anders.

Er is geen sprake van dat na Tata's verbeterprogramma rauwe cokes 'nog slechts in zeer sporadische gevallen' voorkomen. De ODNZKG heeft sinds september 2022 slechts zes maal een dwangsom voor een rauwe oven opgelegd; dat is iets anders. Omwonenden hebben sinds het uitschrijven van de last onder dwangsom veel meer incidenten waargenomen die volgens de vergunning als rauwe cokes gedefinieerd zouden moeten worden. Stichting Frisse Wind en Greenpeace hebben - u waarschijnlijk bekend- al twee invorderingsverzoeken lopen voor in totaal 29 rauwe cokeswolven.

Om juridische waterdicht en onweerlegbaar een rauwe oven te kunnen bewijzen, moet de ODNZKG zeer veel van stal halen. De toezichthouder is mede afhankelijk van gegevens die Tata moet aanleveren; er zit beperkte tijd op het mogen gebruiken van videobeelden; de beelden laten soms te wensen over aan kwaliteit en er is gebrek aan mankracht.

Bewijzen vraagt capaciteit, kennis en tijd van de toezichthouder. De Onderzoeksraad voor de Veiligheid (OVV) constateerde in haar recente rapport *Industrie en Omwonenden -Tata Steel* was een van de drie cases – al dat bewijslast tijdig leveren (zoals voor actualisatie van een vergunning) daarom soms net een station te ver is voor de omgevingsdienst. (zie bijlage 3). Dat Tata Steel nu het aantal dwangsommen vertaalt als bewijs voor de eigen doelmatigheid ('met recht sprake van incidentele gevallen') is misplaatst.

Een aanwijzing voor de onjuistheid van deze herhaalde claim zijn de zeer frequente meldingen van omwonenden over stank bij de ODNZKG. Dat waren er dit jaar tot en met 27 augustus 1.150. Hetgeen neerkomt op gemiddeld bijna vijf per dag. Het merendeel van deze 'geurmeldingen' is na onderzoek van Tata Steel en de toezichthouder herleid tot een van de cokesfabrieken. Vieze geur bij de cokesfabriek is vaak een aanwijzing dat er een partij cokes is die niet goed gegaard is. Omwonenden ruiken dan cokes, rotte eieren (zwavel dus) of een misselijk makende teer- of gaslucht.

Maar er is ook nog iets anders. Omwonenden vermoeden dat het bedrijf sinds het verscherpte toezicht de uitstoot zo doseert dat het een dwangsom of boetes kan ontlopen. De bewonersorganisatie Frisse Wind financierde zelf drie camera's die het Tata-terrein sinds medio 2022 filmen. Deze non-stop beelden zijn via een Youtube-kanaal voor iedereen te zien. In de tv-documentaire *Staal* over Tata Steel die eerder dit jaar werd uitgezonden, kwamen Tata-medewerkers voor die checken of de uitstoot die ontsnapt niet opgepikt kan worden door de roterende camera van Frisse Wind. "Er komt rotzooi vrij. Kijk effe of het op camera staat."

Als de pluimen niet opgepikt worden, is dat mooi meegenomen. Als het wel vastgelegd wordt, kan het bedrijf overwegen de uitstoot als incident te melden. Daar lijkt het op. Sinds bewoners meekijken en zichtbare zorgwekkende uitstoot doorgeven aan de omgevingsdienst, is het aantal incidenten dat door Tata Steel wordt gemeld bij de omgevingsdienst namelijk ernstig toegenomen. Om een idee te krijgen: dit jaar (tot 6 september) ging het om 1.330 incidenten.

\

Dat zijn er gemiddeld meer dan vijf per dag. Incidenten moeten verplicht gemeld worden maar worden doorgaans door de wetgever gezien als onvermijdelijk in een productieproces. Omwonenden constateerden nog iets dat kan wijzen op strategisch duikgedrag: toen ze net met filmen van de cokesfabrieken begonnen zagen ze vaker één grote zwarte wolk waarmee ongere cokes gepaard gaan. Het aantal grote incidenten lijkt inderdaad afgenomen. Maar nu zien bewoners veel vaker kleinere zwarte pluimen. Deze kleine wolken vallen niet onder de definitie van ongere cokes en leiden niet tot een dwangsom, maar bevatten dezelfde schadelijke stoffen, die weliswaar in kleinere hoeveelheden, maar ook regelmatig in onze leefomgeving worden uitgestoten.

Bij zaak HAA 23/3033 GEMWT

34. Tata onderstreept dat als het cokes moet maken zonder ooit (incidenten uitgezonderd) nog ongere cokes te mogen produceren er uiteindelijk toe zou kunnen leiden dat de vergunning voor de cokesfabriek (en) wordt ingetrokken. Dan zit het bedrijf zonder cokesgas voor de eigen productie, moet het gas inkopen en zit het daardoor straks zonder geld voor de vergroening.

Omwonenden tekenen hierbij het volgende aan:

Tata mag cokes produceren. Tata mag ook cokes verkopen om zijn kaspositie te versterken. Maar de maximale zorg voor de omgeving en het milieu is wel degelijk een opdracht van de wetgever aan een vervuילend bedrijf dat schadelijke stoffen uitstoot. Het bedrijf weet al zeker sinds de jaren zeventig dat de cokesfabrieken de grote bron van uitstoot van kankerverwekkende PAK op het terrein zijn (zie bijlage 4). Desalniettemin produceert Tata Steel sinds jaar en dag maximaal in beide allang afgeschreven installaties, heeft het onderhoud altijd verwaarloosd (en loopt daar nu tegenaan), heeft er destijds voor gekozen de cokesfabriek 2 niet te herbouwen en heeft het risico op rauwe cokes en kankerverwekkende uitstoot voor lief genomen omdat de rentabiliteit altijd voorop stond.

Tata zet de verouderde installaties maximaal in ook als het voor eigen gebruik niet nodig is. Zoals bijvoorbeeld vorig jaar toen Hoogoven 6 vanwege renovatie uit bedrijf was. Regelmatig wordt het hoogovengas afgefakkeld, omdat er noch bij Tata Steel en evenmin bij de centrale van Vattenfall op het terrein afnamecapaciteit is. Overigens: ook affakkelen van hoogovengas is niet zonder risico's voor milieu en gezondheid (roet, koolmonoxide, stikstofoxide).

Er zit geen rem op de cokesproductie bij het bedrijf omdat cokes goed geld opbrengen. Er zijn namelijk nog maar weinig staalbedrijven die zelf cokes maken. Door Tata Steel zag Nederland, dat geen kolenproducent is, zichzelf de afgelopen jaren wel eens in de top twintig exporteurs van cokes in de wereld verschijnen. (bijlage 5). In 2023 exporteerde Tata Steel bijna een kwart van de in IJmuiden geproduceerde cokes.

35. Als de Provincie tot de conclusie zou komen dat er genoeg rechtsgrond is om sluiting van een cokesfabriek op te leggen, zal het nog jaren duren voordat het werkelijk zover is. Vanwege beroepsprocedures en andere clausules. Tata Steel heeft bij herhaling aangekondigd dat het zelf een van de twee cokesfabrieken (vermoedelijk cokesfabriek 2) uiterlijk in 2029 dicht doet.

\

Anders gezegd: sluiting is beide scenario's de komende jaren voor tenminste één cokesfabriek onontkoombaar. Lood om oud ijzer dus. Tenzij Tata Steel de toezegging van sluiting in 2029 niet gestand doet.

+++++

Concluderend menen wij, dat het beroep van Tata Steel in geen van beide zaken doel treft om het hiervoor door ons genoemde. Wij menen ook dat de productie van ongere cokes met geen enkel percentage gelegaliseerd moet worden. De voorgenomen beslissing van de vergunningverlener is ons inziens daarom terecht en essentieel.

Wij parafraseren ter illustratie van de kwalificatie 'essentieel' de OVV in het eerder genoemde rapport. Die wijst erop (p 149) erop dat de bescherming van de gezondheid van omwonenden de oorspronkelijke en achterliggende reden is geweest voor vergunningverlening aan de industrie en dat dit nu vaak wordt vergeten. Wij hopen dat deze rechtbank dit meeweegt.

Wij rekenen erop dat de rechtbank het met ons eens is dat deze giftige uitstoot niet gelegaliseerd kan worden. Mocht de rechtbank onverhoopt toch daartoe besluiten dan blijft er een basis om het bedrijf daarvoor financieel te belasten ook al gaat het om minimale percentages van deze zeer schadelijke uitstoot. Met boetes op niveau en bij voorkeur oplopend in omvang met de tijd is er een blijvende prikkel voor terugdringen van deze uitstoot. Zoals de laatste serie dwangsommen laat zien zijn financiële prikkels van enige omvang ook bij dit bedrijf het enige dat leidt tot gedragsverandering aangezien morele maatstaven ondergeschikt blijken aan de winstdoelstelling.

Namens de Stichting Dorpsraad Wijk aan Zee

Hoogachtend,

V. van Waardenburg
voorzitter

S. Scholten
secretaris

Bijlagen: 5